

Piotr A. Wiśniewski

Aktywność w Polsce przedsiębiorstw pochodzących z Chin

International Journal of Management and Economics 34, 108-127

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Piotr A. Wiśniewski
Studia doktoranckie SGH

Aktywność w Polsce przedsiębiorstw pochodzących z Chin

Wstęp

Wraz ze wzrostem znaczenia Chin w gospodarce światowej i aktywności chińskich firm na rynkach międzynarodowych, a także na rynku polskim, możemy zaobserwować wzrost liczby opracowań oraz artykułów w prasie codziennej i naukowej, analizujących aktywność gospodarczą Chin. Ogólnie publikowane artykuły możemy podzielić na opracowania, w których zwiększona aktywność Państwa Środka postrzegana jest jako szansa dla pogrążonej w kryzysie gospodarczym Europy lub jako zagrożenie gospodarki europejskiej. Analizując proporcję artykułów nacechowanych negatywnie w stosunku do inwestycji pochodzących z Chin i artykułów, które w chińskich inwestycjach próbują dostrzec pozytywne aspekty, można dojść do wniosku, że strach, niewiedza oraz stereotypy mocno zakorzenione w polskim społeczeństwie również i tym razem triumfują nad zdrowym rozsądkiem. Należy postawić pytanie: Czy korporacje chińskie zniszczą nasz przemysł, czy są szansą jego rozwoju? W literaturze brakuje kompleksowego opracowania badającego aktywność chińskich przedsiębiorstw na terenie Polski. Brak jest również analizy inwestycji chińskich na terenie Polski oraz informacji o ich skali, dynamice oraz sektorach, w których możemy je zaobserwować. Również żadna z dotychczasowych publikacji nie zajęła się tematem przedstawicielstw chińskich przedsiębiorstw w Polsce. Niniejsza publikacja jest próbą wypełnienia tej luki.

We współczesnej literaturze temat ekspansji chińskich korporacji opisywany jest głównie z perspektywy ujemnego bilansu handlowego w relacji Polska – Chiny [Kaliszук, Paszyński, 2006; Zorska, 2010; Palonka, 2010; Liberska, 2010]. Pracą, która oprócz zagadnień związanych z wymianą handlową porusza temat chińskich inwestycji na rynku polskim, jest praca K. Starzyka [2009]. Jednakże temat aktywności chińskich korporacji ogranicza się w niej do napływu chińskich bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ) do Polski. Nieomawiana w pracy jest działalność firm będących przedstawicielstwami chińskich przedsiębiorstw, a zatem nieinwestujących środków finansowych w Polsce. Oprócz wskazanej literatury naukowej możemy znaleźć liczne artykuły w prasie ekonomicznej i codziennej, do których odniesienia znajdują się w dalszej części tego artykułu.

Niniejsze opracowanie stanowi podsumowanie działalności chińskich firm w Polsce od 2004 do 2011 r. oraz dowodzi hipotezy, że pomimo rosnącego znaczenia przedsiębiorstw pochodzących z Chin na światowej arenie gospodarczej, nie nastąpił znaczący wzrost aktywności chińskich przedsiębiorstw na terenie Polski w omawianych latach. Praca została podzielona na dwie części. W pierwszej przedstawiono aktualną pozycję chińskich przedsiębiorstw na świecie oraz czynniki za to odpowiedzialne. Przepływ BIZ między Polską a Chinami stanowi temat kolejnej części. Zawiera ona analizę dotychczasowych inwestycji ChRL w Polsce oraz wskazuje bariery związane z napływem BIZ z Chin do Polski. W artykule wskazano również czynniki stanowiące o atrakcyjności Polski jako kraju lokowania inwestycji i zanalizowano działalność chińskich podmiotów w Polsce. Opracowanie zamyka podsumowanie prezentujące najważniejsze wnioski wynikające z przeprowadzonej analizy.

Pozycja chińskich przedsiębiorstw na świecie

Temat ekspansji przedsiębiorstw pochodzących z Chin jest dobrze omówiony w literaturze światowej oraz polskiej. Jako główne czynniki, które umożliwiły rozwój przedsiębiorstw pochodzących z Chin oraz ich ekspansję, wymienia się czynniki instytucjonalne, takie jak pograny rządowe wspierające rozwój nowych technologii [Tang, Matt, 2009], zapewniające finansowanie inwestycji wchodzących w skład promowanych gałęzi przemysłu (ang. *pillar industry*) [Walsh, 1999], promocje eksportu [MG, 2007], przystąpienie Chin do WTO [He, Chu, 2007], zwrot gospodarki chińskiej w kierunku gospodarki wolnorynkowej [Nuutinen, 2010], niskie koszty pracy oraz dobrze wykształconą siłę roboczą [Li, Qian, Gaber, 2007], absorpcję technologii przez tworzenie spółek *joint-venture* z bardziej zaawansowanymi partnerami z zachodu [Cassandra, George, 2008; Gradziuk, 2009] oraz kupno licencji [Hu, Jefferson, 2004].

Opracowania dotyczące czynników rozwoju chińskich przedsiębiorstw można znaleźć również w literaturze polskiej. Na uwagę zasługuje praca A. Zorskiej [Zorska, 2010], w której przeprowadzono kompleksową analizę ekspansji chińskich KTN na świecie, zwracając szczególną uwagę na politykę rządu chińskiego, umożliwiającą wyważenie przewagi konkurencyjnej. W pracy omówione zostały również rosnące BIZ Państwa Środka w obliczu ogólnoświatowego kryzysu gospodarczego. Jako potwierdzenie ekspansji przedsiębiorstw chińskich przytoczone zostają rankingi prezentujące rosnące znaczenie tychże podmiotów.

Badania dotyczące konkurencyjności chińskich przedsiębiorstw z branży teleinformatycznej zaprezentowane są w pracy P. Wiśniewskiego [Wiśniewski, 2011], w której autor omawia potencjał konkurencyjny, zwracając szczególną uwagę na takie czynniki zewnętrzne potencjału, jak koniec państwowego monopolu w branży teleinformatycznej, programy rządowe promujące nowe technologie, promocję BIZ. Omówione zostały

również czynniki wewnętrzne potencjału, takie jak innowacyjność rozwiązań, cena, narzędzia finansowania inwestycji. Konkluzją pracy jest podsumowanie pozycji konkurencyjnej chińskich przedsiębiorstw z branży ICT na świecie na tle innych przedsiębiorstw z branży. Z powyższego przeglądu nasuwa się wniosek, że konkurencyjność chińskich przedsiębiorstw, ich pozycja i potencjał, doczekały się dobrego omówienia w literaturze. Jednakże, jak zaznaczono na wstępie, brak jest analizy aktywności chińskich podmiotów w Polsce mimo ich rosnącego znaczenia na świecie.

Obecną pozycję chińskich przedsiębiorstw na rynku międzynarodowym można zobrazować, posługując się raportami publikowanymi przez czasopisma ekonomiczne oraz przez firmy konsultingowe. Z raportów tych wynika wzrost znaczenia chińskich KTN na rynkach międzynarodowych. W 2011 r. na listę magazynu Forbes¹ dostało się 121 firm pochodzących z Chin, których wartość rynkowa stanowiła 7,2 % wartości rynkowej wszystkich firm ujętych w rankingu. Warto zauważyć, że nie ujęto w nim firm nienotowanych na giełdzie, np. Huawei Technologies. Firmy te zgromadziły 7,6 % sumarycznej wartości majątku wszystkich przedsiębiorstw ujętych w rankingu. Dla porównania w 2006 r. na liście znalazło się 28 chińskich firm, których wartość rynkowa stanowiła 1,8 % wartości rynkowej wszystkich firm ujętych w rankingu i które dysponowały 1,3 % zgromadzonego majątku. Tym samym w 2011 r. Chiny wyprzedziły pod względem liczby firm, jak również pod względem sumarycznego zysku oraz wartości rynkowej, takie kraje, jak: Niemcy (54 firmy w rankingu, poziom wartości rynkowej: 3,3 %, poziom zysku: 2,5 %), Francję (67 firm w rankingu, poziom wartości rynkowej: 3,7 %, poziom zysku: 2,4 %) czy Wielką Brytanię (86 firm w rankingu, poziom wartości rynkowej: 5,5 %, poziom zysku 4,7 %), zbliżając się do pozycji zajmowanej przez Japonię (260 firm w rankingu, poziom wartości rynkowej: 7,8 %, poziom zysku 10,6 %). Na uwagę zasługuje również fakt, że w pierwszej setce firm znalazło się aż siedem firm pochodzących z Chin. Są to Petro China (branża petrochemiczna), ICBC (bankowość), China Construction Bank (bankowość), Bank of China (bankowość), Sinopecck-China Petroleum (branża petrochemiczna), Agricultural Bank of China (bankowość), China Life Insurance (branża ubezpieczeniowa). Te siedem firm posiada 5,2 % środków trwałych zgromadzonych przez wszystkie firmy znajdujące się na liście. W celu porównania, największa liczba firm, która znalazła się w pierwszej setce rankingu, pochodzi z USA. Łącznie przedsiębiorstw pochodzących ze Stanów Zjednoczonych znalazło się na liście 536, zgromadziły one łącznie 8,2 % majątku. Udział firm pochodzących z Chin wzrósł pomiędzy rokiem 2006 a 2011 o 332 %, przy czym w tym samym czasie nastąpił względny spadek firm pochodzących z USA o 22 %, z UE o 12 %, a pochodzących z Japonii o 18 %. Zatem należy stwierdzić, że pozycja firm chińskich umacnia się kosztem malejącej pozycji firm pochodzących z USA, EU27 i Japonii.

Śledząc zmiany w rankingu² publikowanym przez dziennik „Financial Times”, również można zaobserwować wzrost znaczenia firm pochodzących z Chin. W 2006 r. w rankingu nie było żadnej firmy z tego kraju. Przełomowym był rok 2010, kiedy to Petro China (branża petrochemiczna) uplasowała się na pierwszym miejscu, a w 2011 r.

w rankingu znalazło się już 27 firm. W pierwszej setce znalazło się 8 firm: Petro China (miejsce: 2., branża: petrochemiczna); Industrial & Commercial Bank of China (miejsce: 4., branża: bankowość); China Construction Bank (miejsce: 7., branża: bankowość); Bank of China (miejsce: 29., branża: bankowość); Agricultural Bank of China (miejsce: 34., branża: bankowość); Sinopec (miejsce: 49., branża: petrochemiczna); China Life Insurance (miejsce: 58., branża: ubezpieczeniowa); China Shenhua Energy (miejsce: 63., branża: wydobywcza).

Firmy pochodzące z Chin nie tylko umacniają swoją pozycję w zakresie wartości rynkowej sprzedaży, zysku oraz posiadanych aktywów, ale także rośnie ich wartość jako marek. Na przykład w 2007 r. w zestawieniu Brand Finance Global 500³ znalazło się 8 chińskich marek, których wartość stanowiła łącznie 1,2 % wartości wszystkich marek. W 2011 r. w rankingu znalazło się 17 marek chińskich, których sumaryczna wartość stanowiła 3,4 % wartości wszystkich marek, a wśród najwyższej notowanych 100 firm znalazły się takie marki, jak: ICBC (bankowość, miejsce: 35.); China Construction Bank (branża: bankowość, miejsce: 37.); Bank of China (branża: bankowość, miejsce: 57.); Agricultural Bank of China (branża: bankowość, miejsce: 99.).

Z powyższego można wysnuć dwa wnioski: obecnie możemy zaobserwować dynamiczny wzrost znaczenia firm pochodzących z Chin; największymi firmami pochodzącymi z Chin są firmy z branży petrochemicznej oraz banki. Starając się odpowiedzieć na pytanie, czy dynamika wzrostu znaczenia chińskich firm utrzyma się w kolejnych latach, można sięgnąć do opracowania publikowanego przez The Boston Consulting Group (BCG), wskazującego i omawiającego 100 firm posiadających, według autorów, największy potencjał konkurencyjny, firm będących światowymi graczami lub pretendujących do tej roli [BCG, 2009]. Zostało ono zaprezentowane na Światowym Forum Ekonomicznym w Davos. Według BCG, badane firmy albo osiągnęły globalną pozycję, albo wykazały wiarygodne ambicje i umiejętności, aby ją osiągnąć. W zestawieniu znalazły się przedsiębiorstwa z takich krajów, jak: Argentyna (1 firma), Brazylia (14 firm), Chile (2 firmy), Węgry (1 firma), Indie (20 firm), Indonezja (2 firmy), Kuwejt (1 firma), Malezja (2 firmy), Meksyk (7 firm), Rosja (6 firm), Tajlandia (2 firmy), Turcja (2 firmy), Emiraty Arabskie (4 firmy) oraz Chiny z największą liczbą firm: 36. Znaczna przewaga firm pochodzących z Chin, które pretendują do miana globalnych graczy, może być przesłanką do wysnucia wniosku, że w przyszłości będziemy mogli zaobserwować wzrost pozycji konkurencyjnej przedsiębiorstw pochodzących z Państwa Środka.

Napływ bezpośrednich inwestycji z Chin

Według definicji OECD bezpośrednia inwestycja za granicą (BIZ) jest inwestycją dokonaną przez rezydenta jednej gospodarki (zwanego dalej inwestorem bezpośrednim), mającą na celu osiągnięcie długotrwałej korzyści z kapitału zaangażowanego

w przedsiębiorstwo rezydenta innej gospodarki (przedsiębiorstwo bezpośredniego inwestowania) [OECD, 1999]. W skład kapitału bezpośrednich inwestycji za granicą wchodzi kapitał zakładowy wnoszony w postaci pieniężnej lub jako aport, dopłaty do kapitału, reinwestowane zyski oraz inne zmiany należności i zobowiązań, które mają związek z zadłużeniem pomiędzy przedsiębiorstwami powiązаныmi kapitałowo (głównie kredyty inwestorskie, ang. *intercompany loan*). Jako główne przyczyny wychodzących inwestycji bezpośrednich chińskich przedsiębiorstw podaje się poszukiwanie zaawansowanych zasobów, takich jak wiedza, technologia, umiejętności – w przypadku inwestycji w krajach rozwiniętych [Buckley, Clegg, Wang, 2002]; poszukiwanie dostępu do zagranicznych rynków zbytu poprzez otwieranie oddziałów oraz przedstawicielstw handlowych budujących sieć dystrybucyjną [Zhang, 2001]; pozyskiwanie dostępu do tanich surowców (np. ropa, węgiel) – w przypadku inwestycji w krajach słabo rozwiniętych [Deng, 2007]. Brakuje jednakże szczegółowej analizy inwestycji bezpośrednich napływających z Chin do Polski. Poniżej podsumowano badania dotyczące chińskich inwestycji bezpośrednich w Polsce na tle inwestycji w innych krajach.

Aktualny stan bezpośrednich inwestycji zagranicznych pochodzących z Chin.

Dane dotyczące przepływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych, pomiędzy krajami europejskimi oraz krajami spoza Unii Europejskiej, publikowane są co roku przez Eurostat⁴. W tabeli 1 zebrano informacje dotyczące napływu inwestycji zagranicznych z Chin do Polski na tle krajów Unii Europejskiej (UE27).

TABELA 1. Napływ BIZ pochodzących z Chin (z wyłączeniem Hongkongu), w mln EUR

Rok \ Kraj	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
UE27	518	-103	2 186	754	-158	256	736
Polska	2	37	20	70	98	-151	8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Eurostat: „Direct investment inward flows by main investing country” Code: tec00049, http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tec00049_0c11,261 (dostęp 09.02.2012).

W 2010 r.⁵ przedsiębiorstwa pochodzące z Chin zainwestowały w Polsce 8 mln EUR, co stanowiło 1,1 % wartości wszystkich inwestycji, które napłynęły z Chin do krajów należących do Unii Europejskiej (UE27). Stawia to Polskę na dość odległym miejscu w porównaniu z innymi krajami regionu. Według Eurostatu największy napływ inwestycji odnotowały Niemcy (335 mln EUR – 45 %) oraz Holandia (190 mln EUR – 25 %). Największy napływ BIZ z Chin do Polski miał miejsce w 2008 r. i wyniósł 98 mln EUR. W 2009 r., kiedy to miejsce miał światowy kryzys, w Polsce wystąpiły dezinwe-

stycje⁶, co może oznaczać, że ujęte w analizie firmy przyniosły straty lub zaplanowana wartość wypłacanych dywidend przekroczyła zyski przedsiębiorstwa. Po zakończeniu kryzysu ponownie można zaobserwować napływ inwestycji chińskich do Polski, jednakże na znacznie niższym poziomie, niż miało to miejsce przed rokiem 2008. Można postawić hipotezę, że przyczyną niższego poziomu inwestycji oraz spadku zainteresowania Chin inwestowaniem w Polsce może być większa nieufność do inwestowania w podatnej na kryzys Europie, przy jednoczesnym poszukiwaniu innych regionów do lokowania inwestycji, takich jak na przykład państwa afrykańskie. Jednakże analiza poziomu inwestycji w EU27 przed kryzysem (754 mln EUR w 2007 r.) oraz po kryzysie (736 mln EUR w 2010 r.) nie potwierdza tej tezy. W szczególności w krajach takich, jak Niemcy, Węgry, Holandia, Portugalia, Słowacja, Finlandia nastąpił znaczny wzrost inwestowanych środków.

Bardziej szczegółowe dane przepływów BIZ publikuje Narodowy Bank Polski (tabela 2). Według danych zgromadzonych w okresie 2005–2010⁷ największa wartość napływu kapitału zagranicznego do Polski miała miejsce w 2007 r. i wynosiła 16 582 mln EUR. Od roku 2007 możemy zaobserwować spadek napływu BIZ do Polski, który w 2010 r. wyniósł 6686 mln EUR. Spadek inwestycji w latach 2008–2010 może wiązać się ogólnoswiatowym kryzysem gospodarczym oraz wzrostem nieufności do inwestowania w pogrążonej w kryzysie Europie. Wśród wszystkich BIZ, inwestycje pochodzące z Chin nie przekraczają 1 % ogólnej wartości. Ich największa wartość 96 mln EUR przypada na rok 2008, co stanowiło 1 % ogółu światowych inwestycji w Polsce. Do interesujących wniosków prowadzi analiza przepływu kapitału własnego⁸, który jest najbardziej wartościowym składnikiem BIZ⁹. W roku 2007 nastąpił wzrost wartości tego składnika o ponad 3600 %, w ujęciu do roku poprzedzającego (2006) i wyniósł on 14 mln EUR.

TABELA 2. Bezpośrednie inwestycje w Polsce w latach 2005–2009 według NBP (netto w mln EUR)

Napływ zagranicznych inwestycji bezpośrednich do Polski						Dochody zagranicznych inwestorów bezpośrednich z tytułu zaangażowanego w Polsce kapitałów
Rok	Kraj	Kapitał własny	Reinwestowane zyski	Pozostałe inwestycje	Ogółem napływ kapitału zagranicznego	
2004	Chiny	0,3	1,6	0,2	2,1	2,1
	Świat	5 840,7	5 085,2	-943,3	9 982,6	7 671,8
2005	Chiny	0,8	0,7	35,4	36,9	1,2
	Świat	3 041,5	2 756,4	1 870,5	7 668,4	7 480,0

cd. tabeli 2

Napływ zagranicznych inwestycji bezpośrednich do Polski						Dochody zagranicznych inwestorów bezpośrednich z tytułu zaangażowanego w Polsce kapitałów
Rok	Kraj	Kapitał własny	Reinwestowane zyski	Pozostałe inwestycje	Ogółem napływ kapitału zagranicznego	
2006	Chiny	0,4	0,6	15,5	15,5	0,5
	Świat	5 631,8	4 358,5	5 070,8	15 061,1	10 354,9
2007	Chiny	14,5	-3,1	50,6	62,0	-2,7
	Świat	5 481,3	6 614,7	4 486,1	16 582,1	13 510,3
2008	Chiny	38,7	-57,3	115,2	96,6	-56,7
	Świat	6 492,7	-438,2	3 917,1	9 971,6	8 936,1
2009	Chiny	32,6	-14,6	-163,2	-145,2	-14,1
	Świat	3 799,9	4 099,1	1 964,1	9 863,1	10 755,3
2010	Chiny	-3,0	5,0	6,0	8,0	5,0
	Świat	2 251,0	4 334,0	101,0	6 686,0	11 276,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: NBP, „Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w Polsce w 2004 roku”, Warszawa, grudzień 2005; NBP, „Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w Polsce w 2005 roku”, Warszawa, styczeń 2007; NBP [2008], „Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w Polsce w 2006 roku”, Warszawa, styczeń 2008; NBP, „Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w Polsce w 2007 roku”, Warszawa, styczeń 2009; NBP [2010], „Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w Polsce w 2008 roku”, Warszawa, styczeń 2010; NBP, „Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w Polsce w 2009 roku”, Warszawa, styczeń 2011; NBP, „Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w Polsce w 2010 roku”, Warszawa, październik 2011.

W roku 2009 kapitał własny, który napłynął z Chin, wyniósł 2 mln EUR, co stanowiło 32 % kapitału napływającego z Azji. Natomiast w roku 2010 wystąpiła ujemna wartość kapitału własnego na poziomie -3 mln EUR, co jest utożsamiane z wycofywaniem kapitału¹⁰. Wycofywanie kapitału może być wynikiem zbycia przez zagranicznego inwestora bezpośredniego udziałów lub akcji, np. rezydentowi lub nierezydentowi z innego kraju bądź umorzenia udziałów lub akcji, wniesienia jako aport do innej spółki. Gdy analizuje się reinwestowane zyski¹¹, na uwagę zasługują dane z lat 2007, 2008, 2009, kiedy to wystąpiła ujemna ich wartość, co może oznaczać, że ujęte w analizie firmy przyniosły straty lub zaplanowana wartość wypłacanych dywidend przekroczyła zyski przedsiębiorstwa. Ujemne reinwestowane zyski (zwane dezinwestycjami) występują w przypadku, kiedy łączna wartość wypłacanych dywidend i kwota strat bilansowych przewyższa łączne zyski. W roku 2009 ujemna (-163 mln EUR) wartość BIZ pochodzących z Chin wystąpiła również w kategorii „Pozostałe inwestycje”¹². Ujemna wartość

może oznaczać, że wartość kredytów zaciąganych od przedsiębiorstw powiązanych kapitałowo przez przedsiębiorstwo z kapitałem zagranicznym ulokowane w Polsce przewyższa spłaty kredytów, które zostały udzielone przez to przedsiębiorstwo podmiotom powiązanym kapitałowo. Zatem przedsiębiorstwa z kapitałem chińskim ulokowane w Polsce zacięły kredyty od przedsiębiorstw powiązanych kapitałowo, ulokowanych w innych państwach. Dodatnia wartość „Pozostałych inwestycji” na poziomie 6 mln EUR w 2010 r. oznacza dodatnie salda obrotów kredytowych (zarówno w grupie kredytów udzielonych, jak i otrzymanych).

Negatywne skutki załamania gospodarczego spowodowanego światowym kryzysem można zaobserwować w danych prezentujących przychody zagranicznych inwestorów bezpośrednich z tytułu zaangażowanego w Polsce kapitału. W latach 2007, 2008 i 2009 dochody przedsiębiorstw pochodzących z Chin inwestujących w Polsce przyjęły wartość ujemną (odpowiednio: -2 mln EUR, -56 mln EUR i -14 mln EUR). Zmiana nastąpiła w 2010 r., kiedy to dochody z tytułu inwestycji bezpośrednich ułożyły się na poziomie 5 mln EUR, co stanowi 0,04 % dochodów wszystkich podmiotów inwestujących w Polsce. Wartość dochodów uzyskana w 2010 roku stawia Chiny wśród takich krajów, jak Kazachstan (4 mln EUR), Wyspy Kajmany (5 mln EUR), Seszele (4 mln EUR), Słowenia (5 mln EUR) oraz na poziomie zbliżonym do krajów Afryki, Australii i Oceanii¹³.

Podsumowując dane NBP zawarte w tabeli 2, dotyczące bezpośrednich inwestycji firm pochodzących z Chin w Polsce, można wskazać, że:

- po gwałtownym wzroście BIZ pochodzących z Chin od roku 2006 (od wartości 0,4 mln EUR) do 2008 roku (do wartości 38,7 mln EUR) w roku 2010 nastąpił ich spadek (do wartości 8 mln EUR),
- w latach 2007, 2008 i 2009 przedsiębiorstwa, w które zainwestowały podmioty pochodzące z Chin, wykazały ujemne dochody, co może być skutkiem transferów wewnątrz korporacyjnych¹⁴, strat, lub zaplanowana wartość wypłacanych dywidend przekroczyła zyski przedsiębiorstwa,
- podmioty, które zostały dofinansowane przez inwestorów pochodzących z Chin, spłacały w 2009 r. kredyty zaciągnięte od podmiotów powiązanych finansowo. Spłata zaciągniętych kredytów nastąpiła w 2010 r.,
- w 2010 r. wystąpiła ujemna wartość kapitału własnego utożsamiana z wycofywaniem kapitału przez chińskie przedsiębiorstwa,
- dochody osiągnięte przez przedsiębiorstwa pochodzące z Chin, które zainwestowały w Polsce, stanowiły w 2010 r. 0,04 % wszystkich dochodów osiągniętych przez podmioty z kapitałem zagranicznym.

Pełny obraz chińskich inwestycji na świecie prezentuje w swoich publikacjach Chińskie Ministerstwo Statystyk (National Bureau of Statistics of China – NBS). Analiza danych zamieszczonych na stronach Ministerstwa przedstawia obraz systematycznego wzrostu BIZ wychodzących z Chin (*outward FDI*) na świecie w latach 2004–2010 (ta-

bela 3). W roku 2010 Chiny zainwestowały na świecie 6881,131 mln USD, z czego 9,8 % inwestycji przypadało na kraje europejskie (676,019 mln USD). Wśród krajów europejskich wymienionych w rankingu największą wartość osiągnęły inwestycje w Rosji: 56,772 mln USD.

TABELA 3. Wychodzące BIZ z Chin z podziałem na kraj/region inwestycji w mln USD

Rok Kraj/ Region	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Europa	17,092	50,502	59,771	154,043	87,579	335,272	676,019
UK	2,939	2,478	3,512	56,654	1,671	19,217	33,033
Niemcy	2,750	12,874	7,672	23,866	18,341	17,921	41,235
Francja	1,031	609	560	962	3,105	4,519	2,641
Rosja	7,731	20,333	45,211	47,761	39,523	34,822	56,772
Inne Europa	2,641	14,208	2,816	24,800	24,939	258,793	542,338
Razem	549,799	1 226,117	1 763,397	2 650,609	5 590,717	5 652,899	6 881,131

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: PRC National Bureau of Statistics: China Statistical Yearbook 2004, China Statistical Yearbook 2005, China Statistical Yearbook 2006, China Statistical Yearbook 2007, China Statistical Yearbook 2008, China Statistical Yearbook 2009, China Statistical Yearbook 2010: Foreign Trade and Economic Cooperation: Oversea Direct Investment by Countries or Regions, Wydawnictwo: China Statistics Press, Beijing.

W 2010 r. można było obserwować wzrost inwestycji w Europie o 49 % w stosunku do roku 2009. W 2008 r., kiedy to nastąpił światowy kryzys, miał miejsce spadek inwestycji o 75 % w stosunku do roku 2007. Fakt gwałtownego wzrostu inwestycji w Europie w roku 2010 jest bardziej interesujący, gdy porównamy go ze zmianą inwestycji w ujęciu ogólnoświatowym. Wzrost wychodzących inwestycji chińskich w roku 2010 w stosunku do roku 2009 wyniósł 21 % w ujęciu ogólnoświatowym.

Oznacza to, że tempo wzrostu inwestycji pochodzących z Chin w Europie rośnie szybciej niż tempo inwestycji chińskich na świecie. W statystykach publikowanych przez Chińskie Ministerstwo Statystyk nie można znaleźć danych dotyczących Polski. Wiąże się to z faktem, że inwestycje w krajach wymienionych w opracowaniach (Wielka Brytania, Niemcy, Francja, Rosja) stanowiły w latach 2004–2008 ponad 70 % wszystkich inwestycji chińskich w Europie (por. tabela 3). Zgoła inną sytuację można zaobserwować w roku 2010, kiedy to inwestycje w innych krajach europejskich (w skład których wchodzi również Polska) stanowiły 80 % wszystkich inwestycji Chin w Europie (odpowiednio odsetek ten w roku 2008 wynosił 28 %, natomiast w 2009 było to 77 %). Po roku 2008 zatem Chiny rozpoczęły proces inwestycyjny w krajach spoza wymienionej wcześniej czwórki krajów

stanowiących dotychczas główny cel inwestycji, co może nieść szanse dla Polski w pozyskaniu inwestycji z Chin. Przyczyn takiej sytuacji może być kilka: Wielka Brytania, Niemcy, Francja były krajami, które mocno ucierpiały podczas kryzysu, zatem inwestowanie w tych krajach mogło być postrzegane jako ryzykowne; chęć dywersyfikacji inwestycji, a przez to rozszerzenie portfela inwestycyjnego chińskich przedsiębiorstw o nowe kraje europejskie; penetracja oraz rozszerzenie działalności o nowe rynki. Rosnące zapotrzebowanie Chin na surowce mineralne może stanowić przyczynę wzrostu chińskich inwestycji w Rosji.

Przeprowadzane badania bazujące na analizie danych makroekonomicznych nakreśliły odległą pozycję Polski wśród krajów, do których trafiają inwestycje pochodzące z Chin. Dane mikroekonomiczne dotyczące przedsiębiorstw z udziałem kapitału pochodzącego z Chin oraz dotyczące poszczególnych projektów realizowanych przez przedsiębiorstwa z udziałem kapitału chińskiego, są przedmiotem badań omówionych w dalszej części publikacji. Co roku dane o działalności podmiotów gospodarczych z udziałem kapitału zagranicznego publikuje Główny Urząd Statystyczny¹⁵. W roku 2009¹⁶ w Polsce były zarejestrowane 392 podmioty z udziałem kapitału zagranicznego pochodzącego z Chin [Walkowska, 2010].

Oznacza to wzrost przedsiębiorstw z udziałem kapitału chińskiego o 26 % w stosunku do roku 2008 i o 550 % w stosunku do roku 2005. Rzeczywisty wkład właściciela lub współwłaściciela, wniesiony na uruchomienie podmiotu gospodarczego z chwilą jego założenia, ewentualnie później podwyższony, wynosił w 2009 r. 131 mln PLN¹⁷, co stanowi wzrost o 30 % w stosunku do roku 2008 i o 620 % w stosunku do roku 2005 (tabela 4). Istotne jest, że kapitał zagraniczny pochodzący z Chin nie przekracza 0,9 %

TABELA 4. Kapitał zagraniczny pochodzący z Chin

Rok	Liczba podmiotów	Podstawowy kapitał zagraniczny udziałowców pochodzących z Chin [mln PLN]	Udział Chin w kapitale zagranicznym ogółem [%]
2009	392	131,3	0,09
2008	289	91,6	0,06
2007	119	46,5	0,04
2006	75	29,1	0,02
2005	71	20,9	0,02

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Departamentu Statystyki Przedsiębiorstw i Rejestrów, „Działalność gospodarcza podmiotów z kapitałem zagranicznym w 2005 roku”, Warszawa 2006; Działalność gospodarcza podmiotów z kapitałem zagranicznym w 2006 roku”, Warszawa 2007; „Działalność gospodarcza podmiotów z kapitałem zagranicznym w 2007 roku”, Warszawa 2008; „Działalność gospodarcza podmiotów z kapitałem zagranicznym w 2008 roku”, Warszawa 2009; „Działalność gospodarcza podmiotów z kapitałem zagranicznym w 2009 roku”, Warszawa 2010.

kapitału zagranicznego pochodzącego z innych krajów oraz że wśród przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym, w których kapitał zagraniczny przekracza 1 mln USD, do roku 2009 nie znalazło się żadne przedsiębiorstwo z udziałem kapitału pochodzącego z Chin.

Na szczególną uwagę zasługują przedsięwzięcia zrealizowane przez Polską Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych (PAIiIZ). Do 2011 r. Agencja pośredniczyła w siedmiu inwestycjach zrealizowanych przy udziale kapitału pochodzącego z Chin (tabela 5). Cztery z wymienionych inwestycji zostało zrealizowanych w Specjalnych Strefach Ekonomicznych (Kostrzyńsko-Słubickia SSE: dwie inwestycje; Łódzka SSE: dwie inwestycje).

TABELA 5. Inwestycje zagraniczne pochodzące z Chin zrealizowane za pośrednictwem PAIiIZ w latach 2006–2011

Rok inwestycji	Nazwa Inwestora	Szczegóły	Firma polska
2005	Min Hoong Development Co.	Hotele i restauracje	Min Hoong Development Co. Pte. Ltd. Poland Sp. z o.o. – Sopot
2005	Sino Frontier Properties Ltd.	Budownictwo	GD Poland Investment Sp. z o.o. – Wólka Kosowska
2007	Dong Yun	Kucie, prasowanie, wytłaczanie i walcowanie metali; metalurgia proszków	Dong Yun (Poland) sp. z o.o. – Łódź
2007	China Shan Xi Yun Cheng Group Plant Making Ltd.	Produkcja masy celulozowej i papieru, działalność wydawnicza i poligraficzna	YUNCHENG (POLAND) Sp. z o.o. – Łódź
2007	Suzhou Victory Precision Manufacture Co	Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	Victory Technology Polska sp. z o.o. – Gorzów Wielkopolski
2007	TPV Technology Ltd.	Produkcja maszyn i aparatury elektrycznej	TPV Displays Polska sp. z o.o. – Gorzów Wielkopolski
2011	Guangxi LiuGong Machinery Co. Ltd. (LiuGong)	Produkcja maszyn budowlanych, kupno prawa dystrybucji maszyn budowlanych oraz zakup technologii produkcji wysoce wyspecjalizowanych urządzeń	Huta Stalowa Wola (część cywilna)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PAIiIZ „List of Major Foreign Investors in Poland, with comment” – Warsaw 2011, publikacja dostępna on-line na stronie: http://www.paiz.gov.pl/publications/foreign_investors_in_poland; dostęp 29.02.2012.

Inwestycją pochodzącą z Chin było również powstanie w 2005 r. w Słupskiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej fabryki Digital View zajmującej się produkcją telewizorów LCD oraz nagrywarek DVD. W roku 2009 firma ogłosiła upadłość, a następnie została zlikwidowana. Obecnie, oprócz inwestycji zrealizowanych przy udziale PAIIZ (patrz tabela 5), w Polsce możemy wyróżnić inne znaczące przedsięwzięcia związane z działalnością firm pochodzących z Chin.

Są to m.in. firmy zajmujące się produkcją: maszyn rolniczych z komponentów sprowadzonych z Chin (Changchun Tractor Works we współpracy z Fabryką Maszyn Rolniczych Polmot w Opalenicy oraz Shandong Foton Heavy Industries Co. Ltd we współpracy z Polmot Holding/POL-MOT Warfama); świec m.in. dla firmy IKEA (Dalian Talent Gift); skanerów przemysłowych do prześwietlania kontenerów (Nuctech Company Limited Chiny); dysków twardych (Duran Micro) oraz firmy zajmujące się sprzedażą i wdrożeniem technologii teleinformatycznych (Huawei Technology, ZTE Corporation, FiberHome). Wśród firm z branży teleinformatycznej na szczególną uwagę zasługuje firma Huawei, która obecnie współpracuje z największymi operatorami infrastruktury teleinformatycznej w Polsce (Play, Orange, T-Mobile, Polkomtel). Największa inwestycja zrealizowana przy współpracy z firmą Huawei to uruchomienie linii kredytowej na zakup sprzętu telekomunikacyjnego dla firmy Play przez China Development Bank w łącznej wysokości 790 mln EUR (2006); podpisanie kontraktu na budowę sieci teletransmisyjnej dla firmy NetWorks!¹⁸ (2011) o wartości 2 mln PLN.

W Polsce powstały również dwa centra dystrybucyjne towarów sprowadzanych z Chin (głównie odzież, tekstylia, zabawki). Są to: Silesia City Center (SCC) – Chińskie Centrum Handlu Hurtowego w Jaworznie oraz GD Poland Investment – Chińskie Centrum Handlowe w Wólce Kosowskiej koło Warszawy. Oprócz wyżej wymienionych działalności obecnie w planach jest powstanie fabryk wytwarzających zaawansowane technologicznie urządzenia z komponentów sprowadzanych z Chin. Są to: fabryka ciężarówek z polsko-chińskim kapitałem, która ma być owocem współpracy firmy Linter Group z Łobzowa oraz firmy Zhongtong Bus Holding; Sany Group, w której planach jest budowa fabryki maszyn budowlanych pod Warszawą; Shanghai Electric Group planująca otworenie fabryki urządzeń do budowy elektrowni wiatrowych; Jinan Railway Vehicles Equipment, której celem jest przygotowanie dokumentacji technicznej i biznesowej projektu utworzenia *joint venture* ze spółką PKP CARGO WAGON¹⁹. Ważną inwestycją będzie planowane na rok 2012 otworenie w Polsce oddziałów jednego z największych chińskich banków Industrial and Commercial Bank of China.

Warto także wskazać inwestycje zakończone niepowodzeniem. Są to: upadek w roku 2009 fabryki Digital View produkującej telewizory LCD (brak rynku zbytu); zawieszenie w tym samym roku działalności fabryki Athletic Group produkującej rowery (brak rynku zbytu, złe oszacowanie konkurencji) czy wycofanie się grupy COVEC z budowy dwóch odcinków autostrad.

TABELA 6. Aktywne przedstawicielstwa w Polsce firm pochodzących z Chin (stan na koniec 2011 r.)

Lp.	Data wpisu	Nazwa przedstawicielstwa	Przedmiot działalności gospodarczej	Lokalizacja
1	2010	NINGBO PANGS CHEM INT'L CO., LTD. spółka z o.o.	Import i eksport produktów na własny rachunek oraz na zlecenie	Warszawa
2	2009	Dongguan Kin Long Hardware Products Co., Ltd. spółka z o.o.	Produkcja i sprzedaż materiałów budowlanych	Warszawa
3	2009	Liaoning Asia & Pacific International Cooperation and Exchange Center Spółka prawa chińskiego	Wymiana i współpraca w dziedzinach gospodarki, techniki, kultury i edukacji, handel ogólny	Warszawa
4	2000	China National Cereals, Oils and Foodstuffs Import and Export Corporation spółka z o.o.	Import i eksport produktów na własny rachunek oraz na zlecenie	Warszawa
5	2002	ZTE Corporation spółka z o.o.	Produkcja oraz dystrybucja urządzeń teleinformatycznych	Warszawa
6	2006	CHINA MOTORS (HONG KONG) LIMITED spółka z o.o.	Promocja i eksport pojazdów mechanicznych wyprodukowanych w Chinach	Gdańsk
7	2002	ENGEE ROSHAN LIMITED, spółka z o.o.	Handel zagraniczny (eksport – import) w zakresie sprzętu biurowego, tekstyliów, obuwia i artykułów spożywczych	Warszawa
8	2010	Indigo Trading (H.K.) Co., Limited, Spółka z o.o.	Sprzedaż i pośrednictwo w sprzedaży tkanin	Janki
9	2010	HSIANG CHUAN MACHINERY CO., LTD. Spółka z o.o.	Produkcja sprzętu mechanicznego, handel hurtowy artykułami mechanicznymi	Warszawa
10	2001	Taipei World Trade Center Co., Ltd 4 Chinij/Tajwan, spółka z o.o.	Import i eksport produktów na własny rachunek oraz na zlecenie	Warszawa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Gospodarki dotyczących ewidencji i rejestru przedstawicielstw przedsiębiorców zagranicznych; zaktualizowanych w dniu 01.02.2012; publikacja dostępna on-line: <http://www.mg.gov.pl/node/7855>; dostęp 29.02.2012.

Oprócz firm pochodzących z Chin, które zainwestowały w Polsce, na terenie kraju występują liczne przedstawicielstwa firm chińskich. W rejestrze przedsiębiorców zagranicznych prowadzonym od 2000 r. przez Ministerstwo Gospodarki znajduje się łącznie 795 przedstawicielstw, z czego obecnie aktywnych jest 434. W zbiorze przedstawicielstw znalazło się 16 (2 %) przedstawicielstw firm pochodzących z Chin, z czego do końca roku 2011 aktywnych było 10 (2,3 %) przedstawicielstw – tabela 6.

Część przedstawicielstw, które obecnie w publikowanych przez Ministerstwo dokumentach mają status „wykreślone”, zmieniło swój status na oddział firmy zagranicznej. Do tego zbioru należą: Anko Food Machine, CFC Securities oraz Huawei Technology. Istotne jest, że przedmiot działalności gospodarczej wszystkich z obecnie aktywnych przedstawicielstw obejmuje import oraz handel produktami sprowadzanymi z Chin.

Przyczyny napływu bezpośrednich inwestycji z Chin do Polski²⁰. Polska stanowi część rynku wewnętrznego Unii Europejskiej oraz jest jednym z najludniejszych i największych z jej członków, posiada również dostęp do innych rynków spoza ugrupowania, takich jak państwa WNP, Basenu Morza Śródziemnego, EFTA. Zarówno pod względem powierzchni, jak i liczby ludności plasuje się na 6. miejscu w gronie pozostałych państw członkowskich. Od momentu przystąpienia do Unii Europejskiej w 2004 r. możemy zaobserwować wzrost inwestycji zagranicznych napływających do Polski. Główne motywy napływu do Polski kapitału pochodzącego z zagranicy omówiono niżej.

- Zdobycie nowych rynków zbytu. Polska stanowi 38-milionowy rynek zbytu, który jest jednym z największych w Europie. Ponadto jest to rynek stosunkowo młody, gdyż napływ inwestycji może być liczony dopiero od roku 1989. Ważny jest również fakt, że po otwarciu się Polski na rynki zachodnie nastąpił zwrot konsumentów w kierunku nowych produktów, które były wcześniej niedostępne, a zatem również wzmożona ich konsumpcja.
- Ominięcie barier chroniących rynki zbytu przed importem przez np. dostosowanie się do standardów występujących w danym regionie. Polska jako członek Unii Europejskiej spełnia wszystkie unijne standardy oraz normy. W Unii Europejskiej, będącej również unią celną, nie występują cła na towary eksportowane/importowane pomiędzy krajami członkowskimi. Produkty oferowane na rynku polskim spełniają standardy obowiązujące na rynku Unii Europejskiej.
- Korzystne warunki lokowania inwestycji ze względu na strefy ekonomiczne tworzone przez polski rząd. W Polsce ulokowanych jest 14 Specjalnych Stref Ekonomicznych (SSE). Stanowią one wyodrębnione obszary, na których możliwe jest prowadzenie działalności gospodarczej na specjalnych preferencyjnych warunkach, takich jak np. ulgi podatkowe, ułatwienia w zatrudnieniu, dostępność atrakcyjnych terenów pod inwestycje.
- Możliwość nabycia (lub dzierżawy) wartościowych zasobów (marka, technologia, sieć dystrybucyjna, nieruchomości) po korzystnej cenie. Czynnikiem ten był szczególnie istotny w epoce zmian ustrojowych, kiedy to prywatyzacji zostały poddane rodzime przedsię-

biorstwa. W 2010 r. w posiadaniu skarbu państwa znajdowało się 365 przedsiębiorstw [MSP, 2011], w latach 2010/2011 zaplanowana była prywatyzacja 40 podmiotów²¹.

- Korzystna lokalizacja kraju. Polska jest położona w centrum Europy na skrzyżowaniu jej głównych szlaków komunikacyjnych. Jest wschodnią granicą Unii Europejskiej oraz sąsiaduje z dużymi rynkami zbytu, jakim są Rosja i Ukraina. Przynależność Polski do strefy Schengen umożliwia ruch bezwizowy pomiędzy innymi członkami należącymi do strefy.
- Stabilność ekonomiczna kraju. Podczas ostatniego kryzysu gospodarczego w Polsce nie odnotowano recesji. W 2009 roku przyrost PKB w Polsce wynosił 1,7 %, w roku 2010 wynosił 3,8 %, a w 2011 roku 4,3 %.
- Udogodnienia infrastrukturalne. W Polsce występuje dobra infrastruktura kolejowa oraz drogowa. W budowie są nowe drogi ekspresowe oraz autostrady, które w przyszłości ułatwią komunikację krajową i transgraniczną.
- Zasoby taniej i wysoko wykwalifikowanej siły roboczej. Dobrze wykształceni polscy inżynierowie, informatycy czy ekonomiści są cenionymi i poszukiwanymi pracownikami. Pomimo niżu demograficznego w Polsce co roku możemy zaobserwować wzrost absolwentów uczelni, w tym kierunków najbardziej cenionych na rynku pracy [GUS, 2011]. W roku akademickim 2009/2010 polskie uczelnie ukończyło 439 tys. osób, natomiast w roku 2009/2010 studiowało 1900 tys. studentów [PAiIZ, 2012].
- Niskie koszty pracy. Średni koszt pracy w roku 2010 wynosił 1094 EUR miesięcznie, co plasuje Polskę wśród krajów europejskich o najniższych kosztach pracy. Dla porównania, koszty pracy w Polsce są niższe o 266 % od kosztów pracy w Niemczech, o 29 % od kosztów pracy w Czechach oraz o 9 % od kosztów pracy na Węgrzech. Niższe od Polski koszty pracy mają Bułgaria (443 EUR), Łotwa (864 EUR), Litwa (843 EUR) i Rumunia (649EUR) oraz Węgry (1090 EUR) [EUROSTAT, lc_an_costm_r2, 2012].

Aktywność przedsiębiorstw pochodzących z Chin, które rozpoczęły swoją działalność w Polsce lub których działalność jest planowana w najbliższym czasie, można podzielić na dwie kategorie:

- 1) import/dystrybucja/serwis towarów pochodzących z Chin,
- 2) produkcja zaawansowanych technologicznie maszyn.

W ramach pierwszej grupy można dokonać podziału na firmy oferujące towary zawansowanych technologii (ZTE, Huawei, FibreHome) oraz firmy zajmujące się sprzedażą innych produktów (chińskie centra handlowe). Dla przedsiębiorstw pochodzących z tej grupy najważniejszymi walorami Polski, jako miejsca lokowania inwestycji, jest duży rynek zbytu dla produktów przez nich oferowanych. Ponadto na uwagę zasługuje firma Huawei, która w Polsce ulokowała biuro regionalne wspierające kraje Europy Środkowej, Wschodniej i kraje bałtyckie oraz nordyckie. Zatem w tym przypadku doceniono atuty Polski związane z położeniem w centrum Europy oraz dostępnością wysoko wykwalifikowanych inżynierów. Przedsiębiorstwa należące do drugiej

grupy, do której zaliczyć możemy m.in. wymienionych powyżej producentów maszyn rolniczych oraz skanerów, oprócz zalet związanych z dużym rynkiem zbytu, doceniły atuty związane z niskimi kosztami pracy, dostępnością dobrze wykwalifikowanej kadry, lokalizacją Polski.

W tym przypadku możemy również wskazać zalety związane ze zmniejszeniem kosztów transportu, gdyż tańsze jest sprowadzanie mniejszych gabarytowo komponentów niż gotowych, ciężkich urządzeń o dużych rozmiarach. Ponadto trzy z przedsiębiorstw należących do tej grupy ulokowały swoje inwestycje w specjalnych strefach ekonomicznych.

Podsumowanie i wnioski

Z przeprowadzonej analizy wynika, że w latach 2004–2011 nastąpił wzrost pozycji konkurencyjnej przedsiębiorstw pochodzących z Chin. Potwierdzeniem tego są rankingi publikowane przez czasopisma ekonomiczne oraz firmy konsultingowe. Jak wynika z metaanalizy literatury tematu, obecnej pozycji konkurencyjnej chińskich przedsiębiorstw można dopatrywać się w czynnikach instytucjonalnych, wysokiej technologii produktów oferowanych przez badane podmioty, cenach oferowanych produktów oraz narzędziach finansowania. Najważniejsze wnioski płynące z analizy przedstawiono poniżej.

1. Przedsiębiorstwa chińskie rozpoczęły aktywne poszukiwanie nowych rynków w Europie do lokowania swoich inwestycji, co może być postrzegane jako szansa dla Polski.
2. W 2010 r. inwestycje w Polsce stanowiły zaledwie 1,1 % wszystkich inwestycji chińskich w Europie (w odróżnieniu od 9,3 % w 2007 r.).
3. W odróżnieniu od 2009 r. w 2010 r. inwestycje chińskie w Polsce przyjęły wartość dodatnią i wynosiły 9 mln EUR. Jest to najniższa wartość od 2005 r. (z pominięciem 2009 r., kiedy to miały miejsce dezinwestycje na poziomie –151 mln EUR).
4. W Polsce stopniowo zwiększa się liczba podstawowego kapitału zagranicznego pochodzącego z Chin (od 5,2 mln EUR w 2005 do 32,9 mln EUR w 2009 r.).
5. Stopniowo zwiększa się liczba przedstawicielstw firm pochodzących z Chin w Polsce (od 71 przedsiębiorstw w 2005 do 392 przedsiębiorstw w 2009 r.).
6. W Polsce do 2011 r. można wyróżnić mniej niż 20 znaczących inwestycji zagranicznych pochodzących z Chin. Porównując z inwestycjami zagranicznymi pochodzącymi z innych krajów, stawia to inwestycje pochodzące z Chin na odległym miejscu.
7. Istnieje wyraźna różnica pomiędzy danymi pochodzącymi ze źródeł europejskich a danymi pochodzącymi z Chin. Wyniki publikowane przez Narodowe Biuro Statystyk Republiki Chińskiej wydają się być zawyżonymi w stosunku do danych publikowanych przez Eurostat.

Podsumowując, można stwierdzić, że w od 2004 r., kiedy Polska weszła do Unii Europejskiej, do 2008 r., kiedy miał miejsce światowy kryzys ekonomiczny, inwestycje pochodzące z Chin znajdowały się na ścieżce stabilnego wzrostu. W czasie kryzysu, a zatem w latach 2008–2009 możemy obserwować znaczne wyhamowanie inwestycji pochodzących z Chin. Po zakończeniu kryzysu ekonomicznego inwestycje chińskie nie wróciły do wcześniejszego poziomu. Powodem zaistniałej sytuacji mogą być negatywne sygnały wysyłane przez rząd Polski, z których można wymienić:

- zaangażowanie rządu w obronę praw człowieka w Chinach oraz Tybecie,
- bojkot ceremonii otwarcia Igrzysk Olimpijskich w Pekinie,
- poparcie wyrażone w głosowaniu przez polskich europarlamentarzystów w sprawie przyznania Nagrody im. Sacharowa chińskiemu dysydentowi Hu Jia,
- poparcie radnych PO w Warszawie podczas głosowania w sprawie nazwania jednego z rond „Rondem Wolnego Tybetu”,
- odmowa ministra gospodarki Waldemara Pawlaka oraz innych reprezentantów rządu polskiego udziału w I Polsko-Chińskim Forum Naukowo-Gospodarczym, które miało miejsce w Szczecinie w dniach 10–12 czerwca 2010 r.

Zwiastunem poprawy obecnej sytuacji może być podpisane w grudniu 2011 r. oświadczenie o strategicznym partnerstwie między Polską a Chinami, na mocy którego Polska dołączyła do grona siedmiu krajów UE, których stosunki z Chinami są podwyższone do rangi strategicznego partnerstwa.

Przypisy

¹ The Global 2000 („The Forbes 2000” przed rokiem 2007) – coroczny ranking Top 2000 spółek akcyjnych na świecie tworzony przez magazyn Forbes. Ranking opiera się na połączeniu czterech wskaźników: sprzedaży, zysku, aktywów i wartości rynkowej.

² FT Global 500 – roczne zestawienie największych pod względem kapitalizacji rynkowej światowych firm, przygotowywane przez brytyjski dziennik „Financial Times”.

³ Brand Finance Global 500 – opracowany przez Brand-Finance ranking 500 najwyższej wycenianych marek na świecie.

⁴ Dane gromadzone przez Eurostat są opracowywane według metodologii OECD.

⁵ Brak danych za rok 2011.

⁶ Ujemne reinwestowane zyski (zwane dezinwestycjami) występują w przypadku, kiedy łączna wartość wypłacanych dywidend i kwota strat bilansowych przewyższa łączne zyski.

⁷ Brak dostępnych danych za rok 2004 oraz 2011.

⁸ Do środków przeznaczonych na kapitał własny spółki zalicza się wpłaty gotówkowe przeznaczone na zakup udziałów (w spółkach z o.o.) lub akcji (w spółkach S.A.), dopłaty do kapitału (w spółkach z o.o.), kwoty na utworzenie lub powiększenie składników pozostałego kapitału własnego, aporty rzeczowe, finansowe (w postaci np. wierzytelności), jak również zamianę kredytów, innych zobowiązań oraz dywidend na udział kapitałowy w spółce.

⁹ Środki ujęte w rubryce „kapitał własny” to wpłaty gotówkowe przeznaczone na zakup udziałów (w spółkach z o.o.) lub akcji (w spółkach akcyjnych). W spółkach akcyjnych mogą występować również w postaci dopłaty do kapitału kwoty na utworzenie lub powiększenie składników pozostałego kapitału własnego, aporty rzeczowe i finansowe (w postaci np. wierzytelności).

¹⁰ Ujemne wyniki w euro mogą również wynikać z przeliczników kursowych.

¹¹ Reinwestowane zyski równe są zyskom pomniejszonym o wartość dywidend. Straty bilansowe traktowane są jako ujemne reinwestowane zyski.

¹² „Pozostały kapitał” – w jego skład wchodzi przede wszystkim kredyty udzielane między podmiotami powiązanymi kapitałowo. Można wyróżnić dwa rodzaje kredytu: 1) kredyty udzielone przez krajowe przedsiębiorstwa bezpośredniego inwestowania podmiotom powiązanym kapitałowo; 2) kredyty otrzymane przez spółki od podmiotów powiązanych kapitałowo.

¹³ Zamieszczona w rozdziale analiza danych NBP została wsparta wywiadem luźnym z pracownikiem Wydziału Inwestycji Bezpośrednich i Portfelowych w Departamencie Statystyki NBP

¹⁴ Transfery wewnątrz korporacyjne miały miejsce na szerszą skalę w związku ze spadkiem produkcji i zysków w firmach ulokowanych w krajach, gdzie koszty produkcji są wyższe, a zatem następował transfer z Polski do krajów o wyższych kosztach uzyskania przychodu.

¹⁵ Badania, na podstawie których gromadzone są dane, obejmują wszystkie podmioty, w których ulokowany jest kapitał zagraniczny niezależnie od ich formy prawnej i wielkości. Dane zawarte w publikacjach Urzędu nie obejmują swoim zakresem banków, domów maklerskich, towarzystw inwestycyjnych oraz ubezpieczeniowych.

¹⁶ Brak danych za lata 2004, 2010, 2011.

¹⁷ Brak danych GUS liczonych w euro.

¹⁸ Firma NetWorkS! jest wspólnym przedsięwzięciem firm Orange i T-Mobile w zakresie budowy infrastruktury teleinformatycznej.

¹⁹ Docelowa spółka ma produkować nowe wagony towarowe na rynek polski i europejski. Miejszem produkcji będzie Szczecin.

²⁰ Wnioski z poniższego rozdziału zostały wsparte wywiadami z kadrą kierowniczą firm Huawei, FibreHome, ZTE oraz Dalian Talent Gift.

²¹ Dane dostępne są [w:] Lista skomercjalizowanych spółek przeznaczonych do włączenia do „Planu ...” przyjęta Uchwałą Nr 22/2009 Rady Ministrów z 10 lutego 2009 r. w sprawie aktualizacji „Planu prywatyzacji na lata 2008–2011”; raport zamieszczony na stronie <http://prywatyzacja.msp.gov.pl>.

Bibliografia

BCG Report, 2009, The 2009 BCG 100 New Global Challengers, M. Aguiar, C. Bailey, A. Bhattacharya, T. Bradtke, J. de Jua, J. Hemerling, Kim Wee Koh, D.C. Michael, H.L. Sirkin, C. Stern, A. Tratz, K. Waddell, B. Waltermann, January

Buckley P.J., Clegg J., Wang C., 2002, The Impact of Inward FDI on the Performance of Chinese Manufacturing Firms, „Journal of International Business Studies”, Vol. 33, No. 4

- Cassandra C.W., George C.S.L., 2008, The Growth and Spatial Distribution of China's ICT Industry: New Geography of Clustering and Innovation, „Issues & Studies”, Vol. 44, No. 2
- Deng P., 2007, Investing for strategic resources and its rationale: The case of outward FDI from Chinese companies, „Business Horizons”, Vol. 50, No. 1
- Gradziuk A., 2009, Transfer technologii w stosunkach gospodarczych Chińskiej Republiki Ludowej z Unią Europejską, „Materiały Studialne PISM” nr 10
- GUS, 2006, Działalność gospodarcza podmiotów z kapitałem zagranicznym w 2005 r., Departament Statystyki Przedsiębiorstw i Rejestrów, Warszawa
- GUS, 2007, Działalność gospodarcza podmiotów z kapitałem zagranicznym w 2006 r., Departament Przedsiębiorstw i Cen, Warszawa
- GUS, 2008, Działalność gospodarcza podmiotów z kapitałem zagranicznym w 2007 r., Departament Przedsiębiorstw i Cen, Warszawa
- GUS, 2009, Działalność gospodarcza podmiotów z kapitałem zagranicznym w 2008 r., Departament Przedsiębiorstw i Cen, Warszawa
- GUS, 2010, Działalność gospodarcza podmiotów z kapitałem zagranicznym w 2009 r., Departament Przedsiębiorstw i Cen, Warszawa
- GUS, 2011, Szkoły wyższe i ich finanse w 2010 r., seria: Informacje i Opracowania Statystyczne, Warszawa
- He T., Chu Y., 2007, The Impact Analysis on International Competitiveness of Chinese Industry Products after Accessing to the WTO Five Years, „Journal of International Trade”
- Hu G.Z.A., Jefferson G.H., Jefferson Q., 2004, R&D and Technology Transfer: Firm-Level Evidence from Chinese Industry, „Review of Economics and Statistics Journal”, MIT Press, December
- Kaliszuk E., Paszyński M., 2006, Podstawowe uwarunkowania deficytu w polskim handlu z azjatyckimi krajami rozwijającymi się na tle sytuacji w wymianie handlowej z krajami o podobnym poziomie rozwoju (m.in. WNP, Ameryka Łacińska) i szanse poprawy sytuacji, Instytut Koniunktur i Cen Handlu Zagranicznego, Warszawa
- Li L., Qian G., Gaber B., 2007, The Chinese enterprise secret: sustained advantage in labor-intensive industries, „Journal of Business Strategy”, Vol. 28, No. 3
- Liberska B., 2010, Perspektywy rozwojowe chińskiej gospodarki do 2050 roku, „Studia Ekonomiczne” nr 4
- MG, Chiny i Indie w procesie globalizacji. Potencjalne konsekwencje dla Polski, Ministerstwo Gospodarki, Departament Analiz i Prognoz, Warszawa, styczeń 2007
- MSP, Informacje o Sytuacji ekonomiczno-finansowej spółek nadzorowanych przez Ministerstwo Skarbu Państwa, Ministerstwo Skarbu Państwa, Warszawa, listopad 2011
- NBP, 2005–2010, Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w Polsce, Warszawa
- NBP, 2011/01, Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w Polsce w 2009 r., Warszawa, styczeń
- NBP, 2011/10, Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w Polsce w 2010 r., Warszawa, październik
- Nuutinen E., 2010, China Runway: Guide for ICT companies, Finpro, Tekes, Verso-program, September
- OECD, 1999, Benchmark Definition of Foreign Direct Investment, 3rd ed., OECD 1996, Reprinted 1999
- Palonka K., 2010, Economic and trade relations between Poland and China since 2004, „Asia Europe Journal”, No. 8
- PRC National Bureau of Statistics, China Statistical Yearbook 2006–2011
- Starzyk K., 2009, Stosunki gospodarcze Polski z Chinami na tle ich przemian w latach 1978–2008, SGH, Warszawa
- Tang M.F., Matt M., 2009, National technology transfer centers: an efficient policy instrument to capitalize university research findings? Presented at GLOBELICS, 7th International Conference, Senegal, October

Walkowska K., 2010, Działalność gospodarcza podmiotów z kapitałem zagranicznym w 2009 r., GUS Departament Przedsiębiorstw, Warszawa

Walsh A.K., 1999, U.S. Commercial Technology Transfers to the People's Republic of China, Bureau of Export Administration Office of Strategic Industries and Economic Security Defense Market Research Report, January

Wiśniewski A.P., 2011, Competitiveness of Chinese suppliers of telecommunication technology on international markets, materiały międzynarodowej konferencji „Faces of Competitiveness in Asia Pacific”, red. H.A. Janowski, Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Zhang H.K., 2001, Promoting exports: the role of inward FDI in China, „China Economic Review”, Vol. 11, No. 4

Zorska A., 2010, The rise of Chinese transnational corporations, „Studia Ekonomiczne”, nr 4

Źródła internetowe

Pletnia M., Chińskie inwestycje w Polsce, www.BigChina.pl, data publikacji: 2007.12.10, dostęp 2012.02.27

PAIiIZ, Dlaczego Polska, http://www.paiz.gov.pl/dlaczego_polska, dostęp 27.02.2012

PAIiIZ, List of Major Foreign Investors in Poland, with comment – Warsaw 2011, http://www.paiz.gov.pl/publications/foreign_investors_in_poland, dostęp 29.02.2012

Internetowe bazy danych

EUROSTAT [lc_an_costm_r2], Monthly labour costs - Nace Rev. 2 [lc_an_costm_r2], Last update 2/16/2012

Eurostat [tec00049], Direct investment inward flows by main investing country, Code: tec00049, Zaktualizowany: 09.02.2012, link: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tec00049>

The activity of the Chinese enterprises in Poland

Summary

In recent years, the rise of companies from China to global markets has been observed. With the increase of their competitiveness, they become active players in the global market. The aim of the presented study is to investigate the activities of Chinese enterprises in the Polish market in the years 2004–2011. The paper contents cover the analysis on the FDI incoming to Poland from China, as well as the activity of the Chinese companies in the Polish market. The study applies a research method involving the analysis on empirical data from the sources such as the Chinese Ministry of Statistics, Eurostat, CSO, PAIiIZ, and the NBP. The Author also made use of the free-form interview and his experience gathered while working in transnational corporations originating from China.

Key words: China, foreign direct investment, multinational corporations and competitiveness, Poland

Słowa kluczowe: Chiny, inwestycje bezpośrednie, korporacje transnarodowe, konkurencyjność, Polska